

e-zpravodaj

Národní knihovny ČR

ročník 4 | číslo 2 | 2017
březen–duben

nové služby, knihy, akce a další zajímavosti

**Nouý skener
Zeutschel Chrome**

**Anketa „Dotaz roku 2016“
služby Ptejte se knihovny**

**Z ebrary se stala ProQuest
Ebook Central**

Odras Jana Patočky u NDK

Írán – laskavá země

Velikonoční jarmark

e-zpravodaj Národní knihovny ČRročník 4 | číslo 2 | 2017 březen–duben
Dvuměsíčník

Adresa vydavatele a redakce:

Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
IČ 00023221, DIČ CZ00023221E-mail: e-zpravodaj@nkp.czTelefon: 221 663 279 (H. Vajnerová),
221 663 252 (S. Vondráková)Výkonná redakce: *Hana VAJNEROVÁ, Soňa VONDRÁKOVÁ*
Redakční rada: *Irena MAŇÁKOVÁ (předseda), Jana HUŇOVÁ,*
Karolína KOŠŤÁLOVÁ, Petra ŠŤASTNÁ
Grafické zpracování: *Klára MICHÁLKOVÁ*Příspěvky připravili: *Marie HAŠKOVCOVÁ,*
Kateřina HEKRDLOVÁ, Hana HLUŠIČKOVÁ,
Monika HOLOUBKOVÁ, Markéta HRDLIČKOVÁ,
Zuzana KOPEČNÁ, Karolína KOŠŤÁLOVÁ, Jan LUKAVEC,
Petra ŠŤASTNÁ, Veronika URBANOVÁ, Hana VAJNEROVÁ,
*Lenka VÁLKOVÁ, Soňa VONDRÁKOVÁ*Obrazová dokumentace: Archiv NK ČR, NDK NK ČR, Odbor
služeb NK ČR, Oddělení výstav NK ČR, Webarchiv NK ČR,
Wikipedia (User:Acoma, Wolfgang Sauber),
www.findagrave.come-zpravodaj NK ČR je dostupný na adrese:
e-zpravodaj.nkp.cz**Co je nového** 3

Uzavírka o velikonočních svátcích

Nový skener Zeutschel Chrome

Nové databáze z kolekce Ultimate

Knížní novinky aneb v NK ČR knihy také vydáváme /
Lobkowiczská mapová sbírka

The New York Times elektronicky

Zkušební přístup do bohaté kolekce akademických e-knih

Anketa „Dotaz roku 2016“ služby *Ptejte se knihovny***Představujeme** 5

Z ebrary se stala ProQuest Ebook Central

Odras Jana Patočky v NDK

Webarchiv a mrtvé weby

Anketa Dotaz roku 2016! Deset dotazů – jeden příběh

Zajímavosti a tipy 8Co čte knihovník? / Proč má zebra pruhy
aneb Chytřej jak rádio 2Střípky z Archivu NK ČR / 6. únor 1777 – den,
kdy byl položen základ dnešní Národní knihovny

Kalendárium aneb víte, že ...

Zveme vás 11

Írán – laskavá země

Miloslav Troup – 100 let / ilustrace

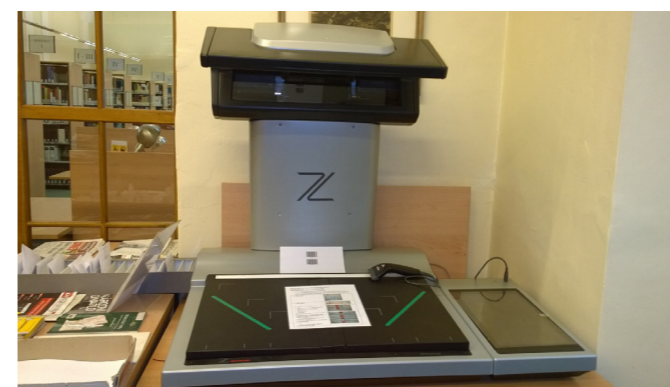
Historické hřbitovy

Velikonoční jarmark

Projekt Klementinum 190

– Mirka Ábelová

– Petr Hruška – Hadry a drát

Přihlášení k odběru e-zpravodaje:
<http://www.nkp.cz/o-knihovne/zakladni-informace/vydane-publikace/e-zpravodaj>Titulní fotografie: www.freepik.com**Co je nového****Uzavírka o velikonočních svátcích**Nepřehlédněte prosím, že od pátku 14. 4. do pondělí 17. 4.
je celá Národní knihovna ČR uzavřena.**Nový skener Zeutschel Chrome**Ve Studovně vědeckých pracovníků je nově k dispozi-
ci skener Zeutschel Chrome. Uživatelé této studovny
tak získali možnost kopírovat na místě. Skener se s vámi
dorozumí ve 32 jazycích. Tisknout ze skeneru lze ve for-
mátu A4 a A3. Ovládání je jednoduché a intuitivní: dotyko-
vá obrazovka, která umožňuje snadno vybírat, ořezávat,
volit velikost papíru aj.**Nové databáze z kolekce Ultimate**Víte, co je gamalogie? Pokud ano, pak vás jistě
budou zajímat články z časopisu *Journal of Gamalogy*.
Chcete vědět víc o chování člověka v mezních situacích?
Pak by vám neměly uniknout články z časopisu *Journal*
of Human Performance in Extreme Environments. Tyto
a dalších více než 11 000 plnotextových odborných časo-
pisů najdete v nové databázi Academic Search Ultimate,
kterou NK ČR nabízí ve zkušebním přístupu až do konce
března 2017. Ať už se zajímáte o jakýkoli obor, máte nyní
možnost rozšířit si obzory díky této nové multioborové da-
tabázi, která se neomezuje pouze na angličtinu, ale nabízí
články v řadě dalších jazyků z celého světa, včetně těch
menšinových.**Academic Search
Ultimate**Pokud se chcete hlouběji ponořit do economic-
kých témat nebo sociologických otázek, pak máte mož-
nost do konce března vyzkoušet také další dvě specia-
lizované plnotextové databáze z nové kolekce Ultimate:
Business Source Ultimate a Sociology Source Ultimate.
I zde na vás čeká řada odborných titulů v plném textu
v různých jazycích.Kolekce Ultimate od firmy EBSCO navazuje
na verzi Complete. Z té jsou čtenářům NK ČR k dispozici
plnotextové databáze Academic Search Complete a Busi-
ness Source Complete.**Knížní novinky
aneb v NK ČR knihy také vydáváme****Lobkowiczská mapová sbírka**

Jan Sobotka

Publikace přináší informace o významné části
mapové sbírky odd. 62, která je nyní uložena v Odděle-
ní rukopisů a starých tisků Národní knihovny ČR. Tvoří ji
bývalá sbírka map a zeměpisných atlasů z majetku ho-
řínsko-mělnické větve rodu Lobkowiczů, která byla spolu
s Pražskou lobkowiczskou knihovnou odkoupena roku
1928 státem a věnována pražské Veřejné a universitní
knihovně. Sběrka lobkowiczských map a atlasů tak sice
byla ušetřena rozptýlení, dokonce proběhla její prvotní ka-
talogizace, ale již od roku 1957 byla pro veřejnost uzavře-
na a v následujících čtyřiceti letech zůstala nepřístupná
jak badatelům, tak katalogizátorům v Národní knihovně.
Zažila několikrát přestěhování a při neodborném uložení
hrozilo její poškození a promíchání s jinými mapovými cel-
ky. Tato nepříznivá situace se změnila až v roce 1998, kdy
byla mapová sbírka nově uložena v Oddělení rukopisů
a starých tisků, revidována a elektronicky katalogizová-
na v databázi STT Národní knihovny (zásluhu na zpraco-
vání sbírky má právě autor publikace). Nakonec v letech
2012–2015 proběhla digitalizace všech samostatných
mapových listů sbírky ve spolupráci s Výzkumným ústa-
vem geodetickým, topografickým a kartografickým, v.v.i.

Ukázka z knihy

V první části knihy, jež zaujme především archiváře a knihovníky, se autor podrobně zabývá historií sbírky, tedy vznikem, způsobem jejího nabytí, začleněním do fondů Národní knihovny, pořádáním, uložením a nakonec i jejím současným stavem. Samozřejmě také druhem a stářím položek, obsahem, provedením, místy vzniku a původem. Ve druhé části, v níž si na své přijdou zejména milovníci starých map a plánů, a to nejen poučené znalci, předkládá 50 vybraných titulů map a plánů a vysvětluje způsob jejich představení. Příslušná položka je vždy uvedena plným názvem v přesném přepisu (transliterace), a je-li možno, pak vrocena, uveden autor, rytec, případně další osoby s ní spojené (včetně vymezujících let jejich života), měřítko, druh reprodukční techniky, rozměr, počet, forma uložení a signatura. Následuje vždy mimořádně poutavý komentář týkající se přímo dotyčné mapy či plánu, který také uvádí ještě další dobové souvislosti.

Autor tak v této publikaci zúročil nejen svoje odborné schopnosti katalogizátora starých tisků a kartografických dokumentů, ale také předcházející katalogizační aktivity v oblasti map a atlasů lobkowiczské mapové sbírky. Vědom si toho, že širší odborná veřejnost uvítá a ocení obrazově-textovou knižní publikaci zpřístupňující tento zajímavý a málo známý lobkowiczský mapový fond, zpracoval nashromážděné informace i pro knižní vydání. Učinil tak erudovaně a zároveň čtivě, i s ohledem na laické zájemce, se snahou rozšířit naše dosavadní znalosti o lobkowiczských rodových sbírkách, které se doposud týkaly převážně knižních sbírek. Národní knihovna ČR, Praha 2017, 1. vydání.

The New York Times elektronicky

The New York Times

Chcete si zmapovat cestu Donalda Trumpa ke křeslu amerického prezidenta z pohledu komentátorů předního amerického deníku? Zajímá vás, jak pohlíželi Američani na naše slavné krajany Antonína Dvořáka či prezidenty Masaryka a Havla? Nejen o těchto tématech se můžete dočíst v elektronické verzi prestižních novin *The New York Times*, které vycházejí už od roku 1851.

Až do letošního října máte možnost přečíst si aktuální i archivní články *NYT* v elektronické podobě. Na počítačích ve studovných NK ČR se čtebte můžete věnovat bez omezení, které pro běžného uživatele z volného internetu činí 10 článků na měsíc.

Pokud se chcete začíst do Timesů i mimo prostoru NK nebo nahlédnout do části archivu dostupné pouze ve speciální aplikaci Times Machine, pak k tomu stačí být čtenářem NK ČR s platnou registrací a zároveň se zaregistrovat na stránkách *The New York Times*. Nebude pro to potřeba nic víc než e-mailová adresa, na kterou vám přijde potvrzení o aktivaci třídního přístupu, nebo váš účet na Facebooku či Googlu. Více o aktivaci 72hodinového přístupu do kompletního archivu *NYT* najdete na [webových stránkách NK ČR](#).

Zkušební přístup do bohaté kolekce akademických e-knih

Kromě článkových databází máte nyní příležitost vyzkoušet také databázi [eBook Academic Collection](#) od společnosti EBSCO, ve které na vás čeká více než 150 000 odborných e-knih z celé řady oborů od mnoha renomovaných, převážně akademických, nakladatelství. E-knihy můžete číst přímo v databázi v integrované čtečce. Prostřednictvím svého vlastního prostoru v databázovém rozhraní (My EBSCOhost) si můžete stáhnout limitovaný počet stran, případně si e-knihu vypůjčit nebo si ji uložit pro průběžné čtení. Vypůjčené knihy můžete číst na počítačích s instalovanou aplikací [Adobe Digital Edition](#), případně v aplikacích [EBSCO eBooks](#) pro chytré telefony a tablety v operačních systémech Android a iOS.

2. **Beyond The Galaxy: How Humanity Looked Beyond Our Milky Way And Discovered The Entire Universe**
By: Slegel, Ethan. Hackensack, New Jersey : World Scientific. 2016. eBook.
Témata: SCIENCE / Physics / Astrophysics; SCIENCE / Cosmology; SCIENCE / Physics / General; Cosmology; Astrophysics; Expanding universe; Astronomy
eKniha Plný text PDF Plný text EPUB Stáhnout (offline)

Chcete se dozvědět, co je za galaxií nebo co může přinést digitální svět? Pak byste neměli přehlédnout elektronické knihy *Beyond the Galaxy* či *Exposed* z této kolekce, která je vám k dispozici ve zkušebním přístupu do konce března 2017.

5. **Exposed : Desire and Disobedience in the Digital Age**
By: Harcourt, Bernard E. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press. 2015. eBook.
Témata: SOCIAL SCIENCE / Media Studies; TECHNOLOGY & ENGINEERING / Electronics / Digital; POLITICAL SCIENCE / Public Policy / Science & Technology Policy; SOCIAL SCIENCE / Privacy & Surveillance; Privacy, Right of; Information technology--Social aspects
eKniha Plný text PDF Stáhnout (offline)

Anketa „Dotaz roku 2016“ služby Ptejte se knihovny

Již posedmé můžete volit v anketě o nejlepší dotaz roku služby [Ptejte se knihovny](#) svého favorita. Z celkového počtu 3 288 dotazů, které v roce 2016 zodpověděly knihovny zapojené do této služby, bylo vybráno 10 nejzajímavějších. Anketu spolu s přehledem dotazů a odpovědí naleznete na adrese: www.ptejteseknihovny.cz/ankety/dotaz-roku-2016.

Nezapomeňte hlasovat. Jedině váš hlas může pomoci vašemu oblíbenému dotazu s odpovědí k vítězství! Hlasovat můžete do 9. 4. 2017.

Představujeme

Z ebrary se stala ProQuest Ebook Central

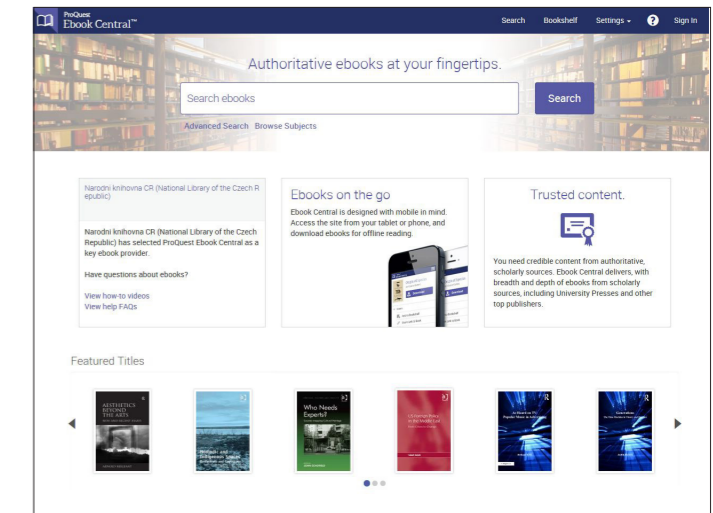
Oblíbená kolekce zahraničních e-knih ebrary, kterou čtenáři NK ČR využívají již od roku 2010, přešla dne 21. 12. 2016 na novou platformu a změnila jméno na ProQuest Ebook Central.

I pod novým názvem nabízí [ProQuest Ebook Central](#) přístup k více než 131 000 e-knihám z deseti klíčových oborů, např. historie a politologie, ekonomiky a managementu, lingvistiky a literární vědy, práva a mezinárodních vztahů, přírodních věd, psychologie, náboženství a filozofie či sociologie a antropologie. Kolekce je průběžně obměňována, a tak každý měsíc mohou do databáze nové e-knihy přibývat, ale zároveň z ní mohou být i mazány.

Přechod na novou platformu přinesl drobné změny ve vzhledu databáze. E-knihy vyhledané např. podle klíčových slov lze nově filtrovat pomocí faset. Pokud chcete pro vyhledání vhodných e-knih použít více parametrů, k dispozici je nyní v pokročilém hledání podrobnější formulář.

I nadále si můžete e-knihy v ProQuest Ebook Central číst online nebo si je vypůjčit a po časově omezenou dobu s nimi pracovat i offline na svém počítači, tabletu, čtečce nebo telefonu. Prostředí pro online čtení i způsob vypůjček zůstaly beze změny. Stejně tak si i na nové platformě můžete vytvářet z oblíbených titulů pomocí služby

Bookshelf svoji vlastní soukromou knihovničku. Jednotlivé tituly z ProQuest Ebook Central najdete v [online katalogu NK ČR](#). Přístup do celé kolekce je možný také z [přehledu licencovaných databází NK ČR](#), a to samozřejmě i z domova, prostřednictvím vzdáleného přístupu.

V roce 2016 jste si v ProQuest Ebook Central, respektive v ebrary, online prohlédli 258 437 stránek. K nevyhledávanějším oborům patřily v loňském roce historie a společenské a politické vědy. Mezi nakladatelstvími, jejichž e-knihami čtenáři v loňském roce v ebrary nejvíce „listovali“, vítězí ta akademická a vědecká, tj. Taylor & Francis, John Wiley & Sons či Brill Academic Publishers. A které tituly byly v loňském roce ty „nej“?

1.	SMITH, Frederick M. <i>The self possessed: deity and spirit possession in South Asian literature and civilization</i> . New York: Columbia University Press, ©2006	1 294 prohlédnutých stran
2.	WINOLD, Allen. <i>Bach's cello suites: analyses and explorations</i> [online]. Bloomington: Indiana University Press, 2007. ISBN 978-0-253-01347-7.	1 218 prohlédnutých stran
3.	IGGERS, Georg G. <i>Historiography in the twentieth century: from scientific objectivity to the postmodern challenge, with a new epilogue by the author</i> . Middletown, CT: Wesleyan University Press, 2005	852 prohlédnutých stran

Stále oblíbeným způsobem využití e-knih zůstává tisk stránek, které jsou pro konkrétního uživatele zajímavé. V roce 2016 jste si tak vytiskli 123 224 stránek.

1.	RITTERSPORN, Gábor T. <i>Anguish, anger, and folkways in Soviet Russia</i> . Pittsburgh, Pennsylvania: University of Pittsburgh Press, 2014. ©2014. Pitt Series in Russian and East European Studies. ISBN 978-0-8229-8025-4.	2 770 vytištěných stran
2.	<i>Stories to awaken the world. Volume 3: a Ming dynasty collection</i> . Seattle, Washington: University of Washington Press, 2009. ©2009. ISBN 978-0-295-80071-4.	2 016 vytištěných stran
3.	FENG, Menglong. <i>Stories to caution the world: a Ming dynasty collection</i> . Seattle: University of Washington Press, ©2005.	1 975 vytištěných stran

Oproti tomu možnost zkopírovat si ze stránky část textu využilo mnohonásobně méně čtenářů. Ti si takto uchovali text 5 942 stránek.

1.	BECKER, Marc. <i>Pachakutik: indigenous movements and electoral politics in Ecuador</i> . Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, 2010. <i>Critical currents in Latin American perspectives</i> .	273 kopírovaných stran
2.	CLAVE, Salvador Anton. <i>The global theme park industry</i> . Wallingford, UK: CABI, ©2007.	241 kopírovaných stran
3.	VANETIK, Boaz. <i>The Nixon Administration and the Middle East peace process, 1969-1973: from the Rogers Plan to the outbreak of the Yom Kippur War</i> . Brighton: Sussex Academic Press, 2013	178 kopírovaných stran

Část čtenářů také využívá výpůjčky e-knih a jejich čtení v režimu offline. V loňském roce bylo provedeno z ProQuest Ebook Central 3 485 výpůjček.

1.	The new Italian Republic: from the fall of the Berlin Wall to Berlusconi . London: Routledge, 1996.	36 výpůjček
2.	MCREYNOLDS, Louise. Murder most Russian: true crime and punishment in late imperial Russia . Ithaca: Cornell University Press, 2013.	14 výpůjček
3.	RITTERSPORN, Gábor T. Anguish, anger, and folkways in Soviet Russia . Pittsburgh, Pennsylvania: University of Pittsburgh Press, 2014. ©2014. Pitt Series in Russian and East European Studies. ISBN 978-0-8229-8025-4. a GOLDSTEIN, Donna M. Laughter out of place: race, class, violence, and sexuality in a Rio shantytown [online]. Berkeley: University of California Press, [2013]. California series in public anthropology [cit. 2017-02-06]. ISBN 978-0-520-95541-7.	13 výpůjček

Odras Jana Patočky v NDK

Národní digitální knihovna

„V zimě 1935 trávil Jan Patočka vánoční prázdniny u Husserlů v Kampellu. Na Štědrý den přichystal Edmund Husserl svému nadanému příteli neobvyklý dárek. Byl to řečnický pulník, zhotovený ze světlého dřeva, který mladému Husserlovi věnoval jeho přítel a mentor Tomáš Masaryk na počátku jeho cesty filosofickým životem, v Lipsku roku 1878. Patočka o tom napíše na konci vlastní dráhy: „A tak jsem se stal dědicem určité tradice.“ Zdroj: KOHÁK, Erazim. *Jan Patočka: filosofický životopis*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 1993. 185 s. Profily; sv. 1. ISBN 80-85787-21-0.

Prof. Jan Patočka, rodák z Turnova, byl jedním z nejvýznamnějších českých filozofů 20. století a mluvčím Charty 77. Fenomenolog, vycházející z osvícenecké humanistické tradice představované T. G. Masarykem a Edmundem Husserlem, se narodil 1. června 1907 a zemřel 13. března 1977 v Praze. Uznávaný filozof současně studoval i díla Henriho Bergsona, filozofa *élan vital*, a Martina Heideggera, zastávající filozofie bytí. Patočkův odborný záber byl velmi široký, zabýval se nejen fenomenologií a jejím vztahem k dalším směrům, ale i filozofií dějin, kulturou, literaturou a uměním.

Narodil se jako třetí ze čtyř synů filologa a pedagoga Josefa Patočky. V rodině se kladl velký důraz na vzdělání. Traduje se, že hoši Patočkovi byli nuceni se každý den dopoledne učit i o letních prázdninách. Úsilí rodičů se vyplátilo: dva z Janových bratrů byli stejně jako Jan jmenováni profesory. Jan Patočka vystudoval slovanštinu filologii, romanistiku a filozofii na Filozofické fakultě UK. V roce 1928 při studijním pobytu v Paříži poznal Edmunda Husserla, u něhož později, jako stipendista Humboldtovy nadace, studoval fenomenologii ve Freiburgu, kde se osobně setkal i s Martinem Heideggerem.

Přispěl k založení *Cercle philosophique de Prague*. V roce 1936 zveřejnil svou habilitační práci *Přirozený svět jako filosofický problém*, dílo s vysokou odbornou hodnotou, které je dodnes citováno. Od roku 1937 byl redaktorem časopisu *Česká mysl*.

Po uzavření českých vysokých škol v roce 1939 učil na gymnáziu. Po okupaci Československa se vrátil na Karlovu univerzitu, avšak již roku 1949 ji musel opustit. Od roku 1950 vystřídal několik zaměstnavatelů, pracoval v Ústavu T. G. Masaryka, pak ve Výzkumném ústavu

pedagogickém a ve Filosofickém ústavu AV, absolvoval přednáškové pobyty ve Francii, v Belgii a v Německu. Od roku 1968 krátce působil na UK, kde získal titul profesor, ale už roku 1972 byl nuceně penzionován.

Pro své demokratické názory a aktivní podíl na činnosti Charty 77 byl totalitním režimem pronásledován, měl zákaz cestovat i publikovat. Během Patočkova pohřbu mu byla na hrob položena trnová koruna.

Patočka je autorem řady odborných esejů, spisů a dokumentů. Do části z výboru z jeho díla můžete nahlédnout v Národní digitální knihovně:

[PATOČKA, Jan. Aristotelés: přednášky z antické filosofie](#).

1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1994. 128 s. ISBN 80-7021-067-2.

[FINK, Eugen et al. Briefe und Dokumente 1933-1977](#).

Freiburg: Alber, 1999. 190 s. Orbis phaenomenologicus.

II, Quellen; Bd. 1. ISBN 80-86005-09-7.

[PATOČKA, Jan. Česká vzdělanost v Evropě](#). Praha: Václav Petr, 1939. 37, [1] s. Svazky úvah a studií; č. 6.

[PATOČKA, Jan, PALEK, Karel, ed. a CHVATÍK, Ivan, ed. Češi: \[soubor textů k českému myšlení a českým dějinám\]](#).

1. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2006. 2 sv. Sebrané spisy Jana Patočky; sv. 12, 13. ISBN 80-7298-181-1.

[PATOČKA, Jan, KOUBA, Pavel, ed. a CHVATÍK, Ivan, ed. Evropa a doba poevropská](#). Překlad Věra Koubová.

Praha: Lidové noviny, 1992. 115 s. Archiv Jana Patočky.

ISBN 80-7106-017-8.

[PATOČKA, Jan, KOUBA, Pavel, ed. a ŠVEC, Ondřej, ed. Fenomenologické spisy. II, Co je existence: publikované texty z let 1965-1977](#).

1. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2009. 669 s. Sebrané spisy Jana Patočky; sv. 7. ISBN 978-80-7298-420-6.

[PATOČKA, Jan, CHVATÍK, Ivan, ed. a FREI, Jan, ed. Fenomenologické spisy. I, Přirozený svět: texty z let 1931-1949](#).

1. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2008. 471 s. Sebrané spisy Jana Patočky; sv. 6. ISBN 978-80-7298-307-0.

[PATOČKA, Jan. Jan Amos Komenský: gesammelte Schriften zur Comeniusforschung](#). Bochum: Institut für Pädagogik der Ruhr-Universität Bochum, 1981. 495 s.

[Veröffentlichungen der Comeniusforschungsstelle im Institut für Pädagogik der Ruhr-Universität Bochum; Nr. 12](#).

[KOPECKÝ, Jaromír, KYRÁŠEK, Jiří a PATOČKA, Jan. Jan Amos Komenský: nástin života a díla](#).

1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957. 272 stran.

45 nečíslovaných stran obrazových příloh. Publikace vědecké literatury.

[PATOČKA, Jan. Kacířské eseje o filosofii dějin](#). 3., opr. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2007. 135 s. Oikúmené; sv. 136. ISBN 978-80-7298-275-2.

[PATOČKA, Jan. Korespondence s komeniology](#). 1. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2011. 2 sv. (653, 366 s.). Sebrané spisy Jana Patočky; sv. 21, 22. ISBN 978-80-7298-439-8.

Webarchiv a mrtvé weby

Cílem **Webarchivu** je v proměnlivém prostředí internetu uchovávat data, která by jinak zmizela, a zpřístupňovat je online. Postupem času se objevuje stále více webových stránek, které již zanikly, změnil obsah nebo

nejdou aktualizovány. V tomto příspěvku bychom se rádi věnovali právě tématu zaniklých neboli „mrtvých“ webů. Vzhledem k tomu, že se s nimi setkáváme stále častěji, začali jsme ty nejzajímavější prezentovat v rámci pravidelného seriálu na našem **Facebooku a blogu**. Z archivu vybíráme unikátní zdroje z různých oblastí lidského vědění, a na konkrétních příkladech tak můžeme veřejnosti ukázat význam archivace webu pro budoucí generace.

Webové stránky www.praha2016.org

Důvody ukončení činnosti nebo změny zaměření stránek mohou být různé. Přiblížíme vám několik typů nyní již zaniklých webů.

1. webové stránky bez obsahu

Stránky ukončily svou činnost a nyní jsou prázdné, například webové stránky věnované kandidatuře Prahy na pořádání olympijských her *Olympiáda v Praze*.

2. webové stránky s jiným obsahem

Vydavatel stránek ukončil svou činnost a původní doménu již spravuje jiný autor, který na web umístil nový obsah. Ten však může být oproti tomu původnímu zcela odlišný. Po vypršení platnosti domén si může adresu odkoupit skutečně kdokoli. Na webu informačně hod-

Původní obsah webových stránek www.tramvaj.cz

notného zdroje je tak možné po čase nalézt obsah, který s původním zaměřením nekomunikuje, například asijské stránky s erotickou tematikou nebo s reklamními texty. Lze se setkat ale i s případy, kdy nový majitel nějakým způsobem využije názvu a jeho podobnosti s novým pojetím stránek. Například na webu, kde se dříve nacházel magazín *Tramvaj Načerno – časopis o literatuře, poezii, názorech a lidech*, nyní naleznete internetový občasník *Tramvaj.cz*, který informuje o městské hromadné dopravě v České republice.

3. webové stránky s neaktualizovaným obsahem

Přestože doména stále existuje, stránky v určitém momentu přestaly být aktualizovány a zůstaly zakonzervovány ve své poslední verzi. Takovým případem je třeba časopis *Natura plus*, jehož poslední číslo bylo publikováno v roce 2005.

Aktuální obsah webových stránek www.tramvaj.cz

Jak zjišťujeme, že stránky už nejsou v provozu? Někdy nás o ukončení vydávání informuje sám vydavatel, jindy nám píše čtenáři. Další mrtvé stránky nacházíme v rámci pravidelné kontroly kvality webů. Pokud byste na takový web narazili v našem archivu, napište nám. Na našem **Facebooku** nebo **blogu** pod štítkem „Mrtvé weby“ vás postupně seznámíme se zdroji z našeho archivu, které na živém internetu již nenajdete.

Anketa Dotaz roku 2016! Deset dotazů – jeden příběh

Psal se rok 1095. Na obloze se objevila **červená záře**. Byla to předzvěst apokalypsy? Co bude následovat dál? Začnou **padat i hvězdy**? V posvátné hrůze i **zvířata poklekala na svá kolena**, **ptáci se raději odstěhovali**

z těchto krajů, a řada lidí i zvířat se v hrůze „radila s Vaňkem“.

Dramatické vyprávění přerušil pan Burian přeražením na vyšší rychlost svého vozu o síle mnoha koní a předjel koňské spřežení o síle jen dvou koní. Otočil se na svého kolegu ve voze a úplně zapomněl na předchozí vyprávění. Oba přepadli hlad. Zastavili tedy u nejbližší restaurace. Hlad zahlal párkem (či párkem párků?) a zeleninou, která ovšem může být i ovocem, tedy rajčetem. Žízeň uhasili pivem položeným na pivním tácku čili podtácku. V dobré náladě začali oba opět filozofovat. Na přetřes nyní přišla otázka nesmrtnosti...

Jak to bylo s červenou září v roce 1095, jak to vypadá s padajícími hvězdami, zvířaty na „kolenou“, ptáky na odletu či „radou od Vaňka“? Zajímá Vás kolik má kůň koní, kolik nožiček je párek, a zda je rajče zelenina či ovoce? Nebo jste se podobně jako pan Burian zamysleli nad naší nesmrtností?

Ve všech těchto případech najdete odpověď mezi deseti kandidáty na Dotaz roku 2016! Přečtěte si všechny a vyberte dle vás ten nejzajímavější v anketě Dotaz roku 2016.

Zajímavosti a tipy

Co čte knihovník?

Proč má zebra pruhy aneb Chytřej jak rádio 2 (Martina Poliaková, Dušan Radovanovič a kolektiv, Radioservis, Praha, 2016, 204 s.)

Jan Lukavec

Kolik má žížala srdcí? Mohou muži kojít? Od kdy pereme v pračce? Co to byla bramborová a co pomlčková válka? Proč se podvedenému muži říká paroháč? Proč má Batman ve znaku netopýra? Trpí zvířata psychickými nemocemi a mají vlastní psychoterapeuty? Která přírodní potravina se jako jediná nekazí? Proč se lidé bojí klounů? Odpovědi na tyto i další otázky přináší každou sobotu a neděli ve vysílání Českého rozhlasu Encyklopedie Radiožurnálu.

A protože krátké a stručné odpovědi v éteru rychle odezní, vydal Radioservis už dva soubory těchto krátkých hesel v knižní podobě. Ten druhý se jmenuje Proč má zebra pruhy aneb Chytřej jak rádio 2 a podle anotace nabízí to, co se v běžných encyklopediích nedočtete. Pokud bychom se pokusili o vlastní klasifikaci, některé z otázek jsou typické pro Guinnessovu knihu rekordů, další jsou výběrem z etymologického slovníku, jiné by se daly označit jako uvádění filmových omylů na pravou míru.

Mnohé z otázek jsou empiricky ověřitelné, ale četné se také týkají fiktivních reálií vztahujících se k imaginárním bytostem. Například u otázky, proč upírům vadí česnek, v odpovědi nezbyvá než zkoumat, který spisovatel s touto legendou přišel. Další dotazy jsou

pak takové povahy, že jde spíše o námět na filozofickou rozpravu o kulturních univerzáliích než o otázku, na kterou by existovala stručná a jasná odpověď. To je případ dotazu „Je šťourání v nose lidskou nečností?“. V tomto konkrétním případě autoři dilema vyřešili tím, že celý problém převedli – či spíše zredukovali – na jeho medicínský aspekt.

V jednotlivostech můžeme s některými texty polemizovat nebo je doplňovat, ale celkově nelze popřít, že se autoři hesel snaží o psaní textů srozumitelných a informačně podložených, v nichž často uvádějí i několik možných verzí vysvětlení či úhlů pohledu.

Podobnou osvětovou funkci dnes ovšem plní i knihovny, které na webových stránkách [Ptejte se knihovny](#) do dvou pracovních dnů odpovídají na jakékoli dotazy nejen čtenářům knihoven, ale i ostatním uživatelům internetu.

Mezi dotazy, jež byly v hlasování vyhodnoceny jako nejoblíbenější, patří například „Jak se rodí čerti?“, „Je Ježíš Kristus reálná postava?“ nebo „Může se za plného měsíčního svitu spojeného s bouří vytvořit černobílá duha?“. Někdy má dotaz i formu návodu k provedení experimentu: „Do hrnečku vlijete horké mléko, vsypete kakao a zamícháte. Pokud lžičku nevyndáte, ale budete s ní jemně ťukat o dno, bude se v čase postupně měnit vydávaný zvuk. Dokážete určit, zda bude tón klesat či stoupat, a proč?“ Oproti Encyklopedii Radiožurnálu uvádějí knihovníci i zdroje, z nichž jejich poznatky pocházejí, čímž pobízejí uživatele k dalšímu studiu, případně je zvou k využití knižních fondů.

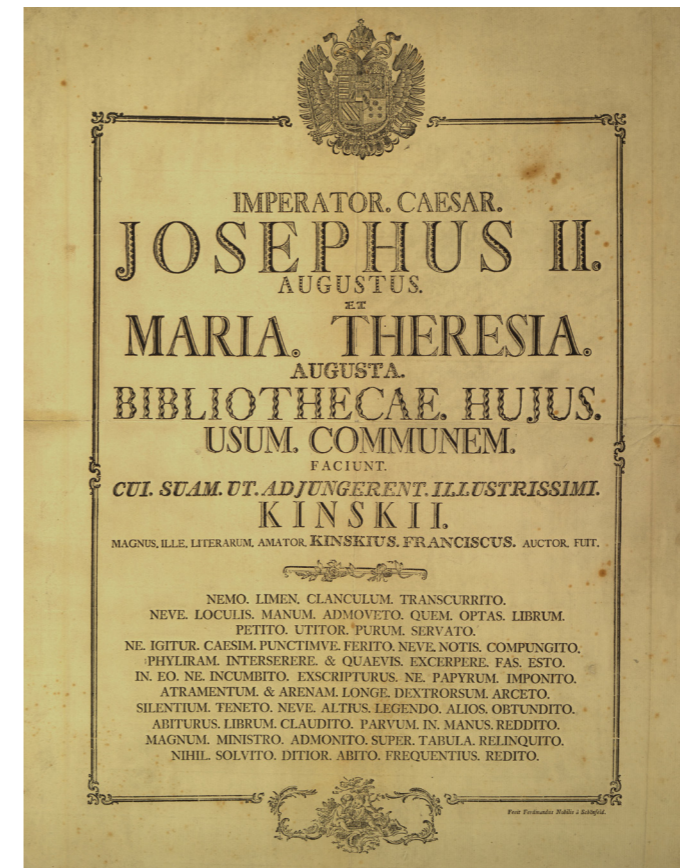
Rozhlas i knihovny obstojně popularizují odborné poznatky v širší veřejnosti, a posluchač i čtenář může mít dobrý pocit, že jeho koncesionářské poplatky a daně jsou v tomto případě vynaloženy smysluplně. Uprostřed současné záplavy často falešných, lživých a nepodložených zpráv je chvályhodné, že se naopak někdo takto soustavně snaží o šíření důvěryhodných informací podložených referencemi – nebo alespoň takových, které odpovídají současnému stavu poznání odborníků. O to více, že je dnes módní na „experty“ útočit a zavrňovat je.

Střípky z Archivu NK ČR 6. února 1777 – den, kdy byl položen základ dnešní Národní knihovny

Kateřina Hekrdlová

Na popud Františka Josefa hraběte Kinského vydala panovnice Marie Terezie 6. února 1777 dvorský dekret, kterým oficiálně potvrdila spojení čtyř velkých knihovnických celků v novou, veřejnou c. k. Universitní knihovnu, jejímž sídlem se stalo Klementinum (tento název používala knihovna až do roku 1887, kdy byla přejmenována na c. k. Veřejnou a universitní knihovnu). Vedle nové karolinské knihovny to byla početně největší knihovna klementinská, zahrnující i původní starou karolinskou knihovnu, která k ní byla připojena v roce 1622. Dalším celkem byly tři knihovny hrabat Kinských – majorátní rodová knihovna, osobní

knihovna Františka Kinského a jeho knihovna vojenské literatury. Poslední početnou skupinou fondů byly knihy z knihoven kolejí a rezidencí jezuitského řádu, zrušeného v roce 1773.

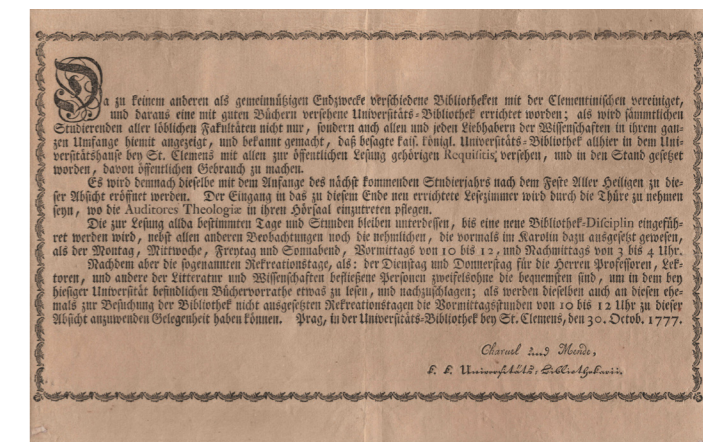
Oznámení Josefa II. a Marie Terezie o ustavení veřejné knihovny

Nejvyšším nadřazeným úřadem knihovny byla c. k. dvorská studijní komise ve Vídni, které podléhala studijní komise v Praze, jejíž představený byl zároveň ředitelem knihovny. Do roku 1778 jím byl hrabě Kinský, v červnu 1778 jej v této funkci vystřídal hrabě Věžník. Vlastní správou knihovny byli pověřeni dva správci – kustodi, kteří byli jmenováni 6. února 1777. Jednalo se o posledního prefekta klementinské jezuitské knihovny Charlese Mariu Charuela a posledního knihovníka nové karolinské knihovny Václava Samuela Mendeho. (Později se představený knihovny nazývá bibliotékář – knihovník. Funkce ředitele zanikla v roce 1784, kdy byly knihovny dvorským dekretem z 1. ledna vyjmuty ze správy ústřední studijní komise ve Vídni a její působnost byla přenesena na zemská gubernia. Objevila se znovu až počátkem 20. století, kdy byl titul ředitel přiznán představenému knihovny.)

Knihovna byla otevřena pro veřejnost již na podzim roku 1777. Dne 30. října téhož roku vyšla německy psaná vyhláška podepsaná oběma kustody, která oznamovala, že nová knihovna bude přístupná počínajíc novým školním rokem po svátku Všech svatých v pondělí, ve středu, v pátek a v sobotu dopoledne od 10 do 12 a odpoledne od 15 do 16 hodin. Profesori a badatelé mohli knihovnu navštěvovat i v úterý a ve čtvrtek od 10 do 12 hodin.

První pravidla pro čtenáře byla formulována v latinských verších na slavnostním tištěném listu, kterým bylo oznámeno zřízení knihovny. Upřesněna byla rok poté v instrukci, která pojednávala o vnitřním zařízení a vybavení knihovny i o její práci. Instrukce rovněž stanovila práva a povinnosti čtenářů. Otevírací doba byla v létě prodloužena na 17 hodin, zavřeno bylo v neděli, během svátků a o prázdninách, sobota pak byla vyhrazená úklidu. Knižní fondy měly být uspořádány systematicky a podle formátů, každá knihovna měla mít autorský a systematický katalog.

V říjnu 1785 povolilo zemské gubernium sloučení a prodloužení otevírací doby čítáren. Měly být nadále otevřeny od pondělí do pátku od 8 do 13 hodin. V listopadu téhož roku byl zemským guberniem schválen první čítárenský řád, který zůstal v platnosti až do roku 1825.

Oznámení kustodů Charuela a Mendeho o otevření knihovny z 30. října 1777.

Kalendárium aneb víte, že ...

... před 735 lety, 2. 3., zemřela **sv. Anežka Česká** (Anežka Přemyslovna), česká princezna, později abatyše kláštera Na Františku, jež se stala výraznou osobností politického, kulturního a společenského života. Patřila k nejvýznamnějším představitelkám panovnické dynastie Přemyslovců. Narodila se mezi roky 1205

a 1211 na svátek sv. Anežky Římské, po které dostala jméno, jako nejmladší dcera českého krále Přemysla Otakara I. a královny Konstancie Uherské. Poprvé byla zasnoubena ve třech letech, poté ještě několikrát. O její ruku usiloval i císař Fridrich II., dokonce dvakrát, ale Anežčino duchovní zaměření ji vedlo k tomu, že poslala list papeži Řehořovi IX. s prosbou o ochranu, aby se mohla zasvětit Kristu a odmítnout sňatek s císařem. Papež jí odpověděl listem, v němž jí přijal za svou duchovní dceru. Kolem roku 1231 se Anežka rozhodla pro založení špitálu, kláštera menších bratří a kláštera sester klarisek. Věnovala na to celé své královské věno. První sídlo špitálu bylo pravděpodobně poblíž kostela sv. Haštala, poté

se přemístil ke kostelu sv. Petra Na Poříčí. Pečovalo se zde nejen o nemocné, ale i o poutníky na cestách, lidi bez přístřeší, chudé či pronásledované. V roce 1237 papež Řehoř IX. na její žádost potvrdil pražské špitální bratrstvo jako **rytířský řád křižovníků s červenou hvězdou**. Tento řád je jediným, původem českým a také jediným mužským řádem založeným ženou.

Anežka Přemyslovna se dožila na svoji dobu úctyhodných 71 let. Legendy o Anežce, proslulé dobročinností a milosrdenstvím i zájmem o státní záležitosti, vznikaly záhy po její smrti. Byla průkopnicí v organizování chudinské a nemocniční péče na české půdě. O kanonizaci Anežky České usilovala už Eliška Přemyslovna a poté i Karel IV., ale jejich snaha se nesešla s úspěchem. Teprve roku 1874 byla prohlášena za blahoslavenou a 12. listopadu 1989 ji papež Jan Pavel II. svatořečil.

... před 115 lety, 2. 3., byly **Vršovice**, část Prahy 10, **povýšeny na město**. První písemná zmínka o Vršovcích se dochovala z roku **1088** v zakládací listině vyšehradské kapituly, které první český král Vratislav daroval rozsáhlé pozemky v okolí Vyšehradu. Vznikly jako osada v údolí Botiče a jejich centrem byla ve středověku tvrz, kolem níž se po staletí soustřeďoval veškerý hospodářský život. Za vlády Karla IV. se vršovické a bohdalecké stráně změnilly na vinice, avšak po tomto hospodářském rozkvětu nastal za třicetileté války úpadek. Šťastné období pro ves nastalo opět až na konci 18. století, kdy ji vlastnil Jakub z Wimerů.

Na konci 19. století došlo k bourání pražských hradeb, což obci přineslo čilý stavební ruch. Zatímco v polovině století zde žilo 900 obyvatel, na přelomu 19. a 20. století jich bylo již 14 000. Roku 1885 byly Vršovice povýšeny na městyse a v roce 1902 na město.

... před 60 lety, 7. 4., zemřel **Viktor Stretti**, grafik, malíř a ilustrátor, známý především svými lepty ze staré Prahy a portréty významných osobností. V Čechách zavedl zvyk rozesílání grafických novoročních přání PF.

... před 280 lety, 9. 3., se narodil **Josef Mysliveček**, hudební skladatel pozdního baroka a klasicismu, varhaník a houslista. Narodil se v Praze v rodině bohatého měšťana a mlynáře, studoval na jezuitském Akademickém gymnáziu v Klementinu, kde měl pokračovat ve studiu na univerzitě. Školu však opustil a vyučil se mlynářem. Kromě toho studoval hru na housle, varhany a hudební kompozici. Již ve 12 letech byl považován za výborného houslistu. Působil ve službách Vincence hraběte Valdštejna, psal kantáty pro opata kláštera cisterciáků v Oseku a pro klášter benediktinů v Břevnově. Břevnovský opat mu zaplatil cestu do Itálie, kam Mysliveček odjel natrvalo roku 1763. Proslavil se jako skladatel oper, oratorií, symfonií, koncertů, ouvertur a komorní a chrámové hudby. Byl nazýván **Božským Čechem** (Il divino Boemo). Jeho rukopisy jsou uloženy

v archivech i soukromých sbírkách po celém světě, řada z nich se však nedochovala.

... před 155 lety, 13. 3., byl v Praze **ustaven spolek Svatobor** na podporu českých spisovatelů a jejich rodin. Byl činný do roku 1970. K jeho obnově došlo v roce 1990. V současné době je jeho hlavním posláním správa vyšehradského Slavína.

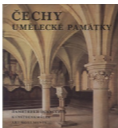

... před 40 lety, 13. 3., zemřel **Jan Patočka**, filozof.

... před 615 lety, 14. 3., se stal **mistr Jan Hus kazatelem v Betlémské kapli**.

... před 30 lety, 16. 3., zemřel **Emanuel Poche**, historik umění, znalec pražské historie a autor mnoha odborných publikací.

Vystudoval dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Pracoval nejprve jako úředník Státního fotomečnického ústavu při dokumentaci architektonických památek v Čechách. Od roku 1933 pracoval v Uměleckoprůmyslovém museu v Praze, v letech 1948–1959 byl jeho ředitelem. Roku 1959 byl jako nestraní z politických důvodů sesazen, křivě obviněn z přečinů a odsouzen. V letech 1961–1979 pracoval jako vedoucí vědecký pracovník v Ústavu teorie a dějin umění ČSAV. Věnoval se zejména uměleckým památkám Prahy, baroknímu sochařství a uměleckému řemeslu. Byl dlouholetým členem a v letech 1946–1950 i předsedou Klubu Za starou Prahu.

... před 720 lety, 25. 3., se narodil **Arnošt z Pardubic**, politik, první pražský arcibiskup a první český církevní hodnostář, který dostal od papeže právo korunovat české krále.

... před 340 lety, 25. 3., zemřel **Václav Hollar**, český grafik a rytec, působil převážně v cizině, nejprve v dílnách západní Evropy, od roku 1636 působil ve službách Thomase hraběte Howarda z Arundelu, s nímž se dostal do Anglie. Jeho realistické lepty zobrazují přírodní motivy, krajiny, veduty, mapy, portréty, městské prospekty, kroje a zátiší na volných listech i v souborech. Známý je např. pohled na Prahu, který vytvořil podle svých kreseb z krátké návštěvy v roce 1636. Díky Hollarovým leptům je dnes známa podoba středověkého centra Londýna, které bylo zničeno při velkém požáru v roce 1666.

... před 260 lety, 27. 3., zemřel **Jan Václav Antonín Stamic**, český hudební skladatel a houslista, jeho hudba byla barvitá, svěží a plná nových nápadů. Je spojován především s tzv. mannheimskou školou, neboť v Mannheimu pobýval ve službách kurfiřta Karla Theodora a soustředil kolem sebe mnoho vynikajících umělců té doby.

... před 425 lety, 28. 3., se narodil **Jan Amos Komenský**, pedagog, reformátor, spisovatel a filozof, autor moderní evropské pedagogiky.

... před 80 lety, 18. 4., se narodil architekt **Jan Kaplický**.

... před 70 lety, 22. 4., se cestovatelé **Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund vydali na svou první cestu**, která trvala tři roky, vedla přes celou Afriku až do Kapského Města, dále pak Jižní a Střední Amerikou a přes Atlantický oceán zpátky do Evropy.

... před 1020 lety, 23. 4., zemřel **sv. Vojtěch z rodu Slavníkovců**, druhý pražský biskup, v zahraničí známý spíše pod jménem Adalbert. Je patronem Čech, Polska a Maďarska, dále pak hlavním patronem pražské diecéze. Zasloužil se o šíření křesťanství a křesťanské vzdělanosti. Je pokládán za autora nejstarších českých a polských duchovních písní, např. písní *Hospodine, pomiluj ny*. Bojoval proti dobovým nemravnostem, potlačoval pohanské zvyky. Zemřel v Prusku mučednickou smrtí z rukou pohanů.

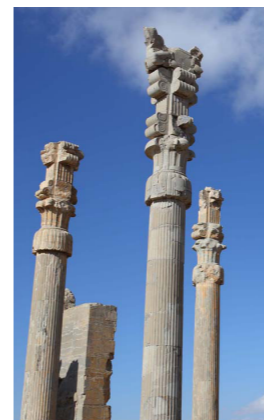

Zveme vás

Výstavní chodba – přízemí
Vstupné 10 Kč (čtenáři NK ČR zdarma)

Írán – laskavá země
7. 3.–25. 3. / po–so 9.00–19.00 h.

Výstava fotografií přibližuje Írán, kolébku civilizace, z mnoha zajímavých a působivých zorných úhlů. Některé záběry vyprávějí příběhy českých cestovatelů.

Miloslav Troup – 100 let / ilustrace
6. 4.–27. 5. / po–so 9.00–19.00 h.

U příležitosti 100. výročí narození významného českého malíře a ilustrátora představuje Národní knihovna ČR ve spolupráci se Společností TROUP 2017 průřez jeho bohatou ilustrátorskou činností, která vznikala v rozmezí 40. až 80. let 20. století. Troup ilustroval přes 140 knih

představujících četná historická témata, báje, mýty, exotické texty, hojně též literaturu pro děti. Důmyslně a záměrně užíval různé výtvarné techniky a materiály.

Křižovnická chodba – přízemí
Vstupné 10 Kč (čtenáři NK ČR zdarma)

Historické hřbitovy
9. 3.–25. 4. / po–so 9.00–19.00 h.

Výstava upozorňuje na neutěšený stav historických hřbitovů německých a židovských obyvatel v česko-německém pohraničí. Připravilo ji Omnium z. s. v. v spolupráci s Heimatpflegerin der Sudetendeutschen za podpory Česko-německého fondu budoucnosti.

Velikonoční jarmark v Klementinu
11. 4. / 10.00–16.00 h.

Nádvoří Klementina ožije na jeden den atmosférou jarních svátků a velikonočních tradic. K vidění i k zakoupení budou tradiční i originální rukodělné výrobky.

Klementinum 190
Zasedací sál, 1. patro
(vstup od Mariánského náměstí, vchod B2)
Vstup zdarma

Mirka Ábelová
30. 3. / 17 h.

Autorské čtení slovenské básnířky z její úspěšné sbírky *Básničky pre domáce paničky*.

Petr Hruška – Hadry a drát
24. 4. / 18.30 h.

Autorské čtení: nové básně a prózy Petra Hrušky z připravovaných knih.

www.nkp.cz